kisdobos

1984. OKTÓBER

Csodálni, fürkészni és – vigyázni

Hogyan érkezik az ősz, a költő szavaival?

„Fakó lovon léptet"... Léptet, azaz lassan, méltósággal, szinte észrevétlen közeleg, elárasztva a világot jótéteményeivel s varázsos szépségével.

Beérik a szőlő, s lehull a dió, ha nem verik is, miközben a fák, bokrok levelei, búcsúzásul legszebb színű ruháikat öltik magukra.

Bizonyára titeket is ámulatba ejtett már egy-egy kiránduláson, erdei sétán az őszi természet színorgiája. Ilyenkor kis időre földbe gyökerezett a lábatok, s szinte megigézve néztétek a sárga, piros, zöld színek ezernyi árnyalatában tündöklő lombokat. És felsóhajtottatok:

— De szép!

S hirtelen valami bizsergetően jó érzés áradt szét bennetek. Ám, a természetet nemcsak csodálni lehet — lehet fürkészni is. (Fürkész Balázs példáját követve.) És higgyétek el — érdemes! Ha szeretettel és bizalommal közeledtek feléje, készségesen feltárja titkait. Csak oda kell figyelni.

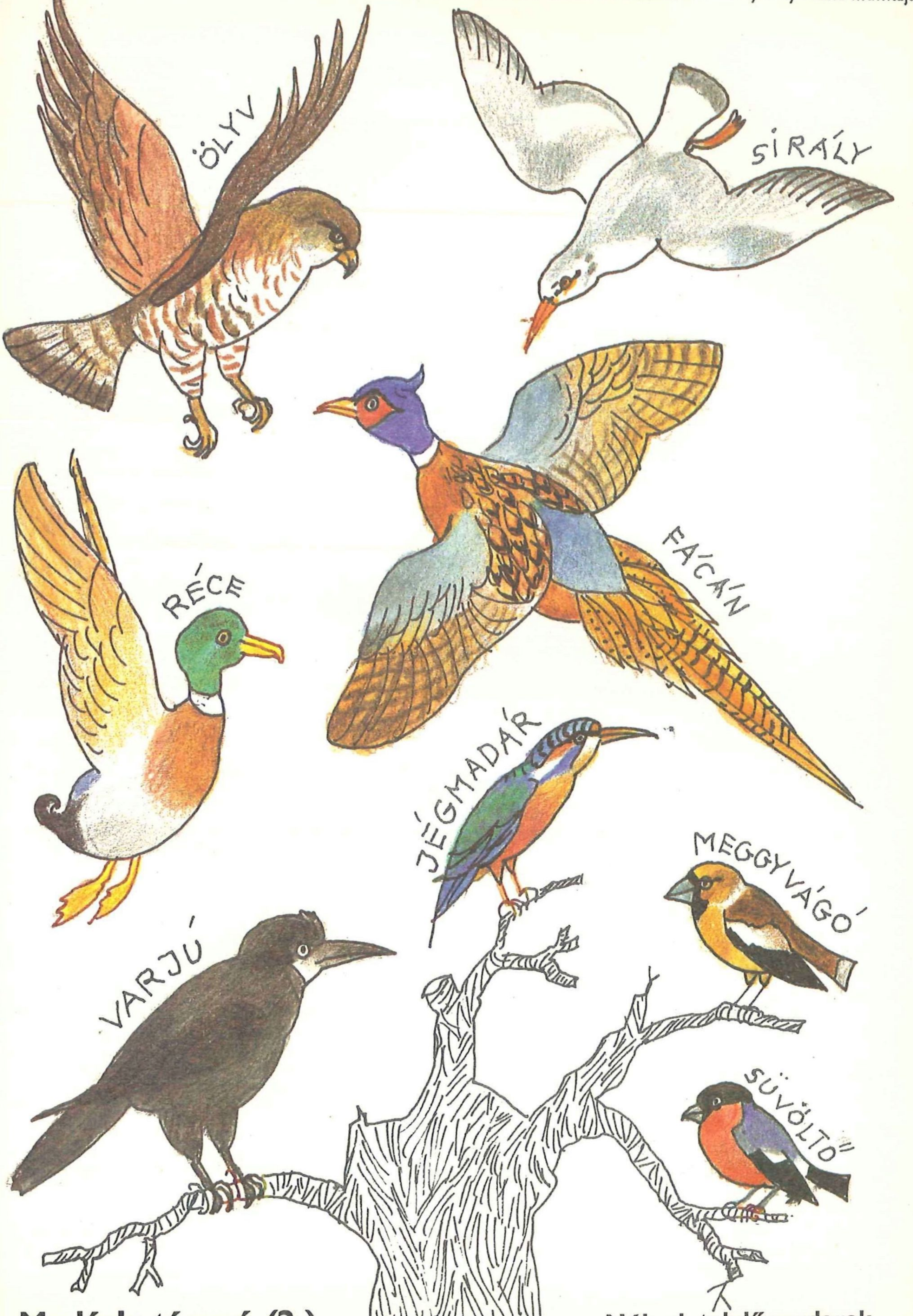
Figyeljétek a léptető őszt! Léptei nyomán a természet, mielőtt téli álmába szenderülne, elénk tárja mégegyszer minden pompáját. Sétáljatok, kiránduljatok minél többet az erdők, mezők világában, fürkésszétek a titkait, s telítődjetek szépségével.

A „csodálni" és a „fürkészni" után idekívánkozik még egy ige — a "vigyázni"... Hányszor hallani manapság a tévében, rádióban, hányszor olvasni az újságban vésztjelző híreket a természet pusztulásáról. Sokfelé senyved a növényzet, sorvad, fogy az élőlények számos fajtája.

Egyre többen látják már világszerte, hogy az emberiség létérdeke megóvni a Föld növény- és állatvilágát. Védjétek ti is a természetet, vigyázzatok szépségére, tisztaságára, gazdagságára, hogy épségben megmaradjon mindannyiunk hasznára és gyönyörűségére.

Békés Rozi rajza

A KISDOBOS 1984. októberi melléklete — Győrffy Anna munkája

Madárhatározó (2.)

Nálunk telelő madarak

Kányádi Sándor

Fakó lovon léptet

Fakó lovon léptet,
dünnyög, dudorászgat.
Számbaveszi minden
kincsét a határnak.

Megnézi a krumplit,
a tengeri táblát:
messziről meglátszik,
ha jól megkapálták.

Aztán gyalogosan
a kertekhez kószál:
leng utána egy-egy
ezüstfehér hajszál.

S amint megy, a fákról
alma, dió, körte,
szilva, barack pottyan
elébe a földre.

Nézelődik az ősz
— mert ki más is volna —,
nézi, mi lenne még
végezni valója.

S amint nézelődik,
lát egy vetőgépet,
és nekilát mindjárt
a búzavetésnek.

Nagy Franciska: A HAZUDÓS NYÚL

A harmatos fűben Zsófi a kapuhoz nyargalt. Horgászbotját a kerítésnek támasztotta, s kinyitotta a lakatot. Ahogy az elakadozó léckaput kifelé cibálta, a lehajló fűszálak közt egy öklömnyi, barna gombócot pillantott meg. Az arasznyira nőtt májusi fűben egy vadnyuszi lapult, s nagy barna szemeivel ijedten nézett Zsófira. A kislány boldog izgalommal kezébe vette a harmatos bundájú csöppnyi jószágot, és elfúló hangon kiáltozni kezdett:

— Gyertek gyorsan! Egy kis nyuszit találtam! Siessetek! — reszkető kézzel tartotta a nyuszit, attól félt, hogy elugrik. De a kis nyúl nem mozdult, lelapított fülekkel kuporgott Zsófi tenyerében.

— Nahát, milyen vad színű bundája van! — örvendezett a mamája és óvatosan megsimogatta.

Zsófi apja aggodalmas arccal nézett rájuk.

— Most aztán felcsaphattok nyúlanyónak! — mondta, és elmagyarázta, hogy az őzgidát vagy nyúlfiakat nem szabad megsimogatni, mert az anyjuk megérzi rajtuk az emberszagot. Nem szoptatja tovább őket, s a magukra hagyott kis állatok elpusztulnak.

Zsófi morgott valamit a szívtelen nyúlanyákról, és boldogan beletörődött, hogy a vadnyuszit nekik kell felnevelni. Azonnal lemondott a horgászatról, s édesanyjával besietett a présházba, hogy újdonsült nyúlanyóként gondoskodjon az elárvult szőrgombócról. Kerítettek egy magas oldalú papundekli dobozt, Zsófi frisss füvet, lóherét tépett a kertben, s kibélelte vele. A nyuszi egy darabig magatehetetlenül kuporgott a doboz alján, majd lassú, erőtlen kúszással a sarkába húzódott.

— Vajon mikor evett utoljára? Nagyon gyönge szegény — mondta Zsófi mamája. — Tejet kellene neki adni, csak nem tudom, hogyan...

Töprengve üldögélt a teraszon, aztán felugrott, zörgölődött a konyhában, s egy üres mézesflakonnal meg egy szétszedett szemcseppentővel bukkant elő. Kilyukasztotta a szemcseppentő gumiját, vízzel hígított tejet töltött a kis műanyag flakonba, s ráhúzta a gumit.

— Kész a nyuszicumi! — örvendezett Zsófi, de korai volt az öröme, mert a nyuszi nem fogadta el. Elfordította a fejét, egyre hátrált Zsófi ölében a gumiszagú, idegen tárgy elől.

— Egyél szépen! Éhen halsz, te buta! — biztatta Zsófi pityergésre hajló szájjal, de hiába.

— Könyörgéssel nem megyünk sokra — mondta a mamája, s szelíd erőszakkal szétfeszítette a nyuszi száját, s a cumiból sikerült néhány korty tejet leerőltetnie a torkán.

A nyuszi erőre kapott a pár csöpp tejtől. Alig tették vissza a dobozba, fülét felmeresztve elindult, és ki akart ugrani belőle. Vékony lábaival ügyetlenül rugaszkodott neki, és visszagurult a doboz oldaláról. Újra és újra próbálkozott, aztán behúzódott a sarokba, s hátára simított füllel figyelte Zsófiékat.

Délután az öreghegyi szőlőskertből hazavonatoztak a városba, s a kilyuggalt oldalú dobozban magukkal vitték a vadnyuszit.

Este a kis nyulat már erőszakkal sem lehetett megetetni. Körmét kimeresztve, szétterpesztett lábakkal kapálózott és furcsán morgott.

— Éééhen fog halni! — sírta el magát Zsófi.

— Ha igazán éhes lesz, majd elfogadja a tejet — vigasztalta az édesanyja. — Most még fél tőlünk.

Másnap hajnalban Zsófi szokatlan mozgolódásra ébredt. Ajtókat kitárva, padlóra hasalva, bútorokat huzigálva bolyongtak szülei a lakásban.

— Megszökött a nyuszi a dobozból és nem találjuk — mondta a mamája.

Zsófi kiugrott az ágyból, s pizsamában, mezítláb ő is keresni kezdte a nyuszit. Benéztek a fürdőkád alá, lerámolták a könyvespolc alsó polcait, a faltól elhúzták a hűtőgépet. Tűvé tettek minden zugot, mert az ajtók aljára vágott szellőzőnyíláson keresztül a nyuszi bármelyik helyiségbe eljuthatott. Végre meglelték a szökevényt! A ruhásszekrény hátsó lába és a fal közti csöppnyi hézagba préselődve hasalt a nyuszi.

— Gyere csak, te kis gazember! — húzta elő nyakánál fogva Zsófi mamája. — Így bolonddá tenni bennünket! Büntetésből most megcumiztatunk, aztán ha Zsófi hazajött az iskolából, megtanácskozzuk a Bálint bácsival, hogyan is kell az ilyen haszontalan nyuszikával bánni!

Bálint bácsi Erdélyből áttelepült székely ember volt, virágokat, díszcserjéket, s húsvét táján nyulakat árusított az óbudai piacon. Végighallgatta Zsófiékat, aztán megcsóválta a fejét:

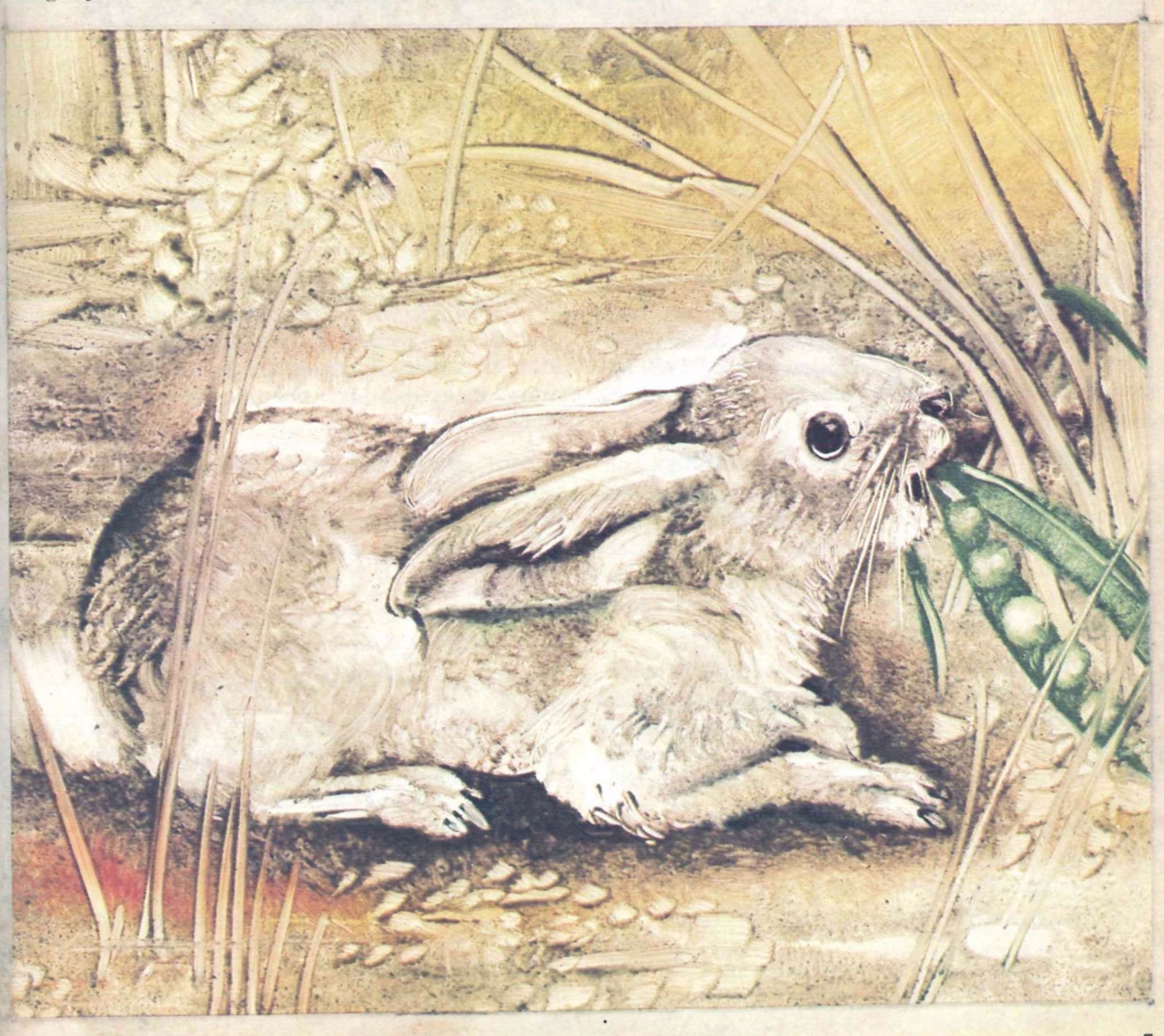
— A vadnyúl nem szelídül meg soha. Pár éve én is felneveltem egyet, de nem fért meg a többiekkel, eleresztettem... Egyébiránt hamarosan kaphat zöl-

det. A nyúlnak salátát és sárga virágú lóherét nem szabad adni, attól beteg lesz. Sárgarépa zöldjét, karalábé levelet ehet, amennyit csak akar, és nagyon szereti a cukorborsót...

Jótanácsokkal, hasznos tudnivalókkal megrakodva érkeztek haza a piacról, de a következő napokban még sokat bajlódtak a vad jószággal. Közben csodálkozva fedezték fel, hogy a nyuszi szobatiszta. Az első éjszaka odatócsált az ajtó elé terített kopott szőnyegre, s attól kezdve az apró bogyókat is rendre ott helyezte el, pedig a lakásban szabadon járkálhatott.

Ahogy teltek a napok, az öklömnyi vadnyúl megszokta és elfogadta Zsófiékat, a városi lakás tárgyait, a bútorok formáját és szagát, a cumisüvegjét, s hamarosan magabiztosan járkált közöttük. Egy reggel észrevették, hogy a nyuszi belerágcsált a konyha sarkába készített karalábélevelekbe. Zsófi kifejtett egy hüvely cukorborsót, s tenyerében a nyuszi orra alá tartotta. A nyuszi izgatottan szaglászta a borsószemeket, némi ügyetlenkedés után apró fogaival szétroppantott egyet, és hersegve, szaporán ide-oda billegő pofácskával rágta. A borsó lett a kedvenc csemegéje, s pár nap alatt megtanulta, hogyan lehet a hüvelyből kifejteni. Ha Zsófi mamája megszólalt a konyhában, hogy „Gyere nyuszi! Itt a tej!", trappolva elővágtatott, bárhol szundikált is éppen, s felágaskodva, türelmetlenül követelte az ennivalót. Égnek álló fülekkel, levegőbe emelt, reszkető praclival cumizta a tejet, s amikor jóllakott, a hátsó lábára ült és macska módjára mosakodott. Mellső lábaival tisztára törölgette a bajuszát, az orrát, a hosszú füleit, aztán fehér farkabojtját billegtetve komótosan egy védett zugba vonult szunyókálni.

Nappal sokat szundikált, de éjszakánként le sem hunyta a szemét. Alig oltották el a villanyt, előóvakodott búvóhelyéről, s szaglászva, nesztelenül a konyha sarkába ugrált, s hosszan legelészett. Amikor jóllakott, vándorútra kelt a lakásban. Lelapulva kúszott, majd két lábra emelkedett, hosszú füleit billegtetve körbehallgatózott, mintha a hegyoldal felmagzott füvei körül kémlelne szét. Megszagolta az ágy előtt a cipőket, a szék támlájáról lelógó ruhadarabokat, aztán nekiiramodott, s meg-megtorpanva, hirtelen irányt változtatva rohangált keresztbe-kasul a szobákban, mint aki csaholó vadászkutyák elől me-

Herpai Zoltán rajza

nekül. Amikor jól megfuttatta és tévútra vezette a képzeletbeli kutyákat, zsupsz! Felugrott Zsófi ágyára. Végiggyalogolt a paplan tetején, és kíváncsian megszagolgatta Zsófi orrát, fülét, a párnán sötétlő copfjait. Zsófi egy darabig állta a mustrát, aztán kirobbant belőle a nevetés. A rázkódó paplan tetejéről a nyuszi, hatalmas lendülettel a szoba közepére ugrott, s trappolva átrohant a másik szobába. — Éjszakánként gyakran lábrakeltek a tárgyak: könyvek zuhantak le a polcról, vagy Zsófi játékai gurultak szerte a szobában, még az is megesett, hogy táncot jártak az üres befőttes üvegek a spejzban.

Egy júniusi napon, amikor Zsófi hazahozta szép bizonyítványát meg a jutalmul kapott meséskönyvet, lázasan csomagolni kezdett a család. Zsófi az asztal alatt bóbiskoló nyuszira nézett:

— Megmondtad már neki, hogy holnap reggel visszautazunk az Öreghegyre?

— Még nem mertem... — felelte a mamája, s aggódva gondolt rá, hogy a dobozba zárt nyuszival órákig kell majd zötykölődniük a vonaton.

A nyuszi nehezen tűrte az utazást. Kapart, ugrált, mocorgott egész úton, s félő volt, hogy a spárgával átkötözött kartondoboz nem állja sokáig a szabadulni vágyó nyúl rohamait. Amikor végre megérkeztek az öreghegyi présházba, s kinyitották a viharvert dobozt, a nyuszi kipattant belőle, s döbörögve bevágtatott az ágy alá.

Zsófi mamája sietve megtöltötte a feles tejjel a cumit: — Gyere nyuszi, itt a tej!

Az ágy alól csakhamar előbújt egy sötétbarna orr, egy csomó pókhálós bajusz, majd az egész hosszúfülű, nagyszemű nyuszifej. A sötétbarna orr megszaglászta a szőnyeget, a nagy szemek gyorsan körülpillantottak a szobában és felfedezték a tejjel teli mézesflakont. A nyuszi előbújt az ágy alól, és mohón enni kezdett.

— Csupa pókháló lettél! — nevetett Zsófi a cuppogva nyeldeklő nyuszin, és a bundájáról, bajuszáról tenyerével lesöpörte a pókhálómaradványokat. A nyuszi megnyalogatta Zsófi ujjait, aztán érdeklődve körülugrándozta, végigszaglászta az ismeretlen szobát, végül bebújt a kályha mögé, összegömbölyödött és kimerülten elaludt.

A nyuszi könnyedén elfogadta új környezetét. Berendezkedett a présházban, s úgy tűnt, hogy az ablakon beszűrődő erdei-mezei hangokra a fülét se billenti, füvek-virágok illatára bajuszát se rezzenti. Mindegy számára, hogy szarkacserregést, tücsöknótát hall, fodormenta, bodzavirág illatát érzi vagy benzinfüstöt szagol a városban. Zsófiék úgy tervezték, hogy a felcseperedett nyuszit szabadon engedik, de most aggódni kezdtek miatta.

— Elrontottuk... Szobanyúl lett belőle — kesergett Zsófi mamája.

— A vad, az mindig vad marad — mondta Zsófi apja. — Felneveltük, hamarosan szabadon kell engedni. Nem élhet szobába zárva egy mezei nyúl!

— Ne dobjad kiii! — bőgte el magát Zsófi.

— Dehogy dobjuk! — vigasztalta a mamája. — Itt lesz velünk még egy darabig, csak néha kivisszük a kertbe, hogy ismerje meg apránként a környéket...

Másnap, ahogy tervezték, Zsófi mamája karjába vette a nyuszit, kimentek vele a kertbe és a borsóágyás mellett letették a földre. Napfényes, rigófüttyös délután volt, bodzavirág illatú szellő kószált a hegyoldalban.

— Itt a borsó! Kóstold meg! — biztatta Zsófi a nyuszit, és megsimogatta fekete végű füleit. — Ne félj, te kis buta...

A nyuszi mozdulatlanul hasalt, csak a szeme járt körbe lassan. Óvatosan szaglászni kezdett, orrát a földrenyomta, majd hirtelen felegyenesedett. Fülét felmeresztve, izgatottan figyelt pár pillanatig, aztán vad iramodással elugrott. Keresztülfutott a konyhakerten, a ház előtti füves részen, felugrott a kerítés mellé hordott venyigehalomra, s eltűnt a szomszédos parlagföld magas füvében.

Zsófi döbbenten nézett utána, és toporzékolni kezdett:

— Rondaaa! Gyalázatos áruló! Megszökőőött! — bömbölte torka szakadtából.

Hiába vigasztalták a szülei, hogy így van ez rendjén, a nyuszinak a hegyoldalban kell élni, szabadon, Zsófi bőgött tovább:

— Nem is szeretett minket! Nem ugrabugrál többet éjjel a szobában!

— Majd ugrabugrál itt kinn a harmatos fűben! Még az is lehet, hogy visszajön a kertbe, s pár nap múlva megpillantjuk a borsóágyásban vagy a karalábék mellett...

Zsófi apja hallgatta őket egy darabig, ahogy felváltva sajnálgatták a tej nélkül maradt, éjszaka didergő, rókák, kutyák elől menekülő, harmattól csatakos bundájú nyuszit, aztán megszólalt:

— Messze földön híres hazudozó lesz ez a nyúl! Zsófi meglepetten abbahagyta a sírdogálást, és elkerekedett szemekkel nézett az apjára:

— Hazudozó? Mit fog hazudni?

— Semmit... De ha elmeséli, hogy városban lakott, könyvespolcon, paplanos ágyon aludt, gyorsvonaton utazgatott, s az anyja helyett kétlábú, veszedelmes nyúlvadászok nevelték fel, hát egy szavát se fogják elhinni a többiek...

Zsófi elnevette magát és a szomszédos parlagföldre nézett.

A lila tüskevirágokkal ékes fűtengerben ott lapult valahol a világotjárt, kalandos életű nagy hazudozó.

Herpai Zoltán rajza

Billentyűs hangszernél ülök,
de csak várakozom,
mert összegyűlt a zenekar,
van itt, aki-amit akar,
medve-bőgő, medve tülök
és medve szaxofon,
de csak várakozunk,
mert sehol...
...ni csak, ott lohol
a MEDVE-DOBOSUNK.

Döme, Döme, Doboló,
vár a zene-dobogó!
Sebbel-lobbal,
medve a dobbal!

Ez ő, ez ő, ez ő, ez ő,
jön, és mint a pergő eső,
olyan máris a levegő,
két hadonászó dobverő
és handabandás medve-kar
és magabiztos medve-kéz
jelzi: kezdődhet az EGÉSZ,
ő, Döme is itt lesz hamar,
ő, kit nem nélkülözhetünk,
aki nélkül – elmehetünk...!

Döme, Döme, Doboló.
vár a zene-dobogó!
Sebbel-lobbal,
medve a dobbal!

És itt van már a dobogón,
virít a lila mellény,
itt van Dömötör, dobolóm,
dobját ledobja mellém,
aztán...
egy szörnyű DÖNDÜLÉS,
Doboló Döme leül, és –
ott a dob, ott alatta!
Csak éppen: beszakadva...

Döme, Döme, Doboló,
Döme, mindig loholó!
Sebbel-lobbal...
... mi lesz a doboddal?

Látjátok, hogy jár a medve
túl sokat hangversenyezve!
Sose tett jót medve-dobnak,
ha gazdája beleroskadt.
Ha dobbal, ha dob nélkül,
ne feledd, mi lesz – végül!
Fáradt medve csak nyekken.
s elmarad a hangverseny.

A medve, a róka meg a darázs

Moldvai magyar népmese nyomán írta: Kóka Rozália

Egyszer volt, hol nem volt, volt a világon egy kerek erdő. Ebben az erdőben lakott egy medve meg egy róka. A medvének volt egy méhes köpűje, abban tartotta a mézet. A róka örökké azon mesterkedett, hogy a medve mézét megdézsmálja.

Egy reggel a róka kiállott a háza elé és hangosan rikoltotta: — Mia, mia!

Ezután átballagott a medvéhez és újságolta:

— Hallotta-e szomszéd? Ma reggel hívtak engem keresztapának.

— Hallottam, hallottam, hogyne hallottam volna.

A róka elment és egész nap nem jött elő. Este amikor hazaérkezett, kérdi tőle a medve:

— Hogy hívják a keresztfiát, szomszéd?

— Tetejitnyalta! — Bizony a róka a mézesköpű tetejiről a mézet lenyalta.

— Ó, be különös neve lett a gyermeknek! —csudálkozott a medve. Másnap reggel újra hallja a medve:

— Mia, mia!

— Hová hívják kendet szomszéd? — kérdezte a rókát.

— Újra hívnak keresztelni — mondta a róka.

A róka aztán elment otthonról s estig haza se jött. Este kérdi tőle a medve:

— Hát ma minek keresztelték a keresztfiát szomszéd?

— Féligettnek! — Ezen a napon a róka a méz felét megette.

— Ó, be különös neve lett ennek a gyermeknek is! — mondta a medve.

Harmadik reggel megint hallja a medve:

— Mia, mia!

— Megint hívják kendet keresztelni szomszéd? — kérdezte a medve.

— Bizony, megint hívnak.

A róka most a mézet mind megette s a köpűt felborította.

Este kérdezi a szomszédja, a medve:

— Ugyan bizony, kedves szomszéd, hogy hívják a mai keresztfiát?

— Azt éppen Felborítottnak hívják! — mondta a róka.

A medvének hirtelen rossz sejtelme támadt, tán csak nem csúfolta meg a róka?

Megy a medve, nézi a mézes köpűjét. Hát ezt nézhette! Üres volt és még fel is borította valaki.

Mindjárt eszébe jutottak a róka keresztfiai: Tetejitnyalta, Féligett, Felborított!

Ment haza a medve nagy dühösen, hogy most ellássa a szomszéd baját. Míg a medve odajárt, a róka bebújt a medve barlangjába.

— Ki van a barlangomban? — kérdezte a medve.

— Én vagyok, én vagyok, a te szomszédod vagyok, kibúvok, ha akarok!

A medve keresett egy kampós ágat s megpróbálta kihúzni a rókát. A kampó belé akadt egy gyökérbe. A róka jajgatott:

— Jaj a lábam, jaj a lábam! — A medve húzta, húzta a gyökeret, de nem ment semmire. Kiakasztotta valahogy a kampót s elkapta a róka lábát.

— Nem a lábam, nem a lábam, nem a lábam! — vinynyogta a róka. A medve eleresztette a róka lábát, megint gyökeret kezdett ráncigálni. Nem ment semmire. Éppen arra röppent egy kis darázs és megszólította a medvét:

— Miben fáradozol medve koma?

— Ne is kérdezd, ez a hitvány róka szomszéd megette a mézemet s most bebújt a barlangomba is, nem tudom kihúzni.

— Ó, csak ennyi a baj, majd én kihajtom őkelmét a házadból!

— Ne kacagtass, darázs! Ezerszer erősebb vagyok náladnál s mégse bírok vele, hogy bírnál vele te?

— Azon te ne búsulj! — felelte a darázs és beröppent a medve barlangjába. Jól megcsípte a róka orrát, az ijedtében kiszökött a medve házából. A medve megköszönte a darázsnak a segítséget, a róka meg százszor is meggondolja, hogy megcsalja-e a komáját.

Vida Győző rajza

Héra Zoltán

Lali úr nevei

**Ha becsiccsent Lali úr,
tréfálkozik jámborul:
ad magának sok nevet,
s neveivel beszélget.**

**Én nem vagyok Lali.
Én Pali vagyok — mondja és hozzáteszi:
Juj, de csintalan vagy, te, Pali!**

**Én nem vagyok Lali.
Én Feri vagyok,
Honnan tekeregsz haza
ily későn, Feri?**

**Józsi vagyok. Ej, Józsi,
hogy mersz ily korán kopaszodni?**

**Gyuri vagyok. Aj, Gyuri,
miért akarsz a nyúllal
mézet itatni?**

**Misi vagyok. De rekedt vagy, Misi!
Dudálj inkább, vagy citerálj,
nem kell ilyenkor énekelni.**

**Lehel vagyok. Ó, Lehel!
Becenevedet hová tüntetted el?**

**Nem, nem vagyok Lehel,
vagyok én inkább Pisti-Tóni.
Hej, Pisti-Tóni? —
Gyerünk a tóhoz úszó libákat nézni.**

Rade Obrenovic

Mióta hazaérkeztünk az útról

Messzeföldön jártunk,
túl száz hegyen,
túl száz folyón,
messze-messze.

Láttunk húsz várost,
kétszer annyi falut,
és néhány tavat, tengert,
óceánt.

Mióta hazaérkeztünk,
apánk azt suttogja:
„Most gazdagabbak vagyunk."

Csak én nem értem,
hogyhogy gazdagabbak, amikor
egy vasunk se maradt.

Zvonimir Balog

Esőben

Valaki egész éjjel rendületlenül kopogott Rózsika ablakán. Kop, kop, kop! Tup, tup, tup!

Az eső volt az.

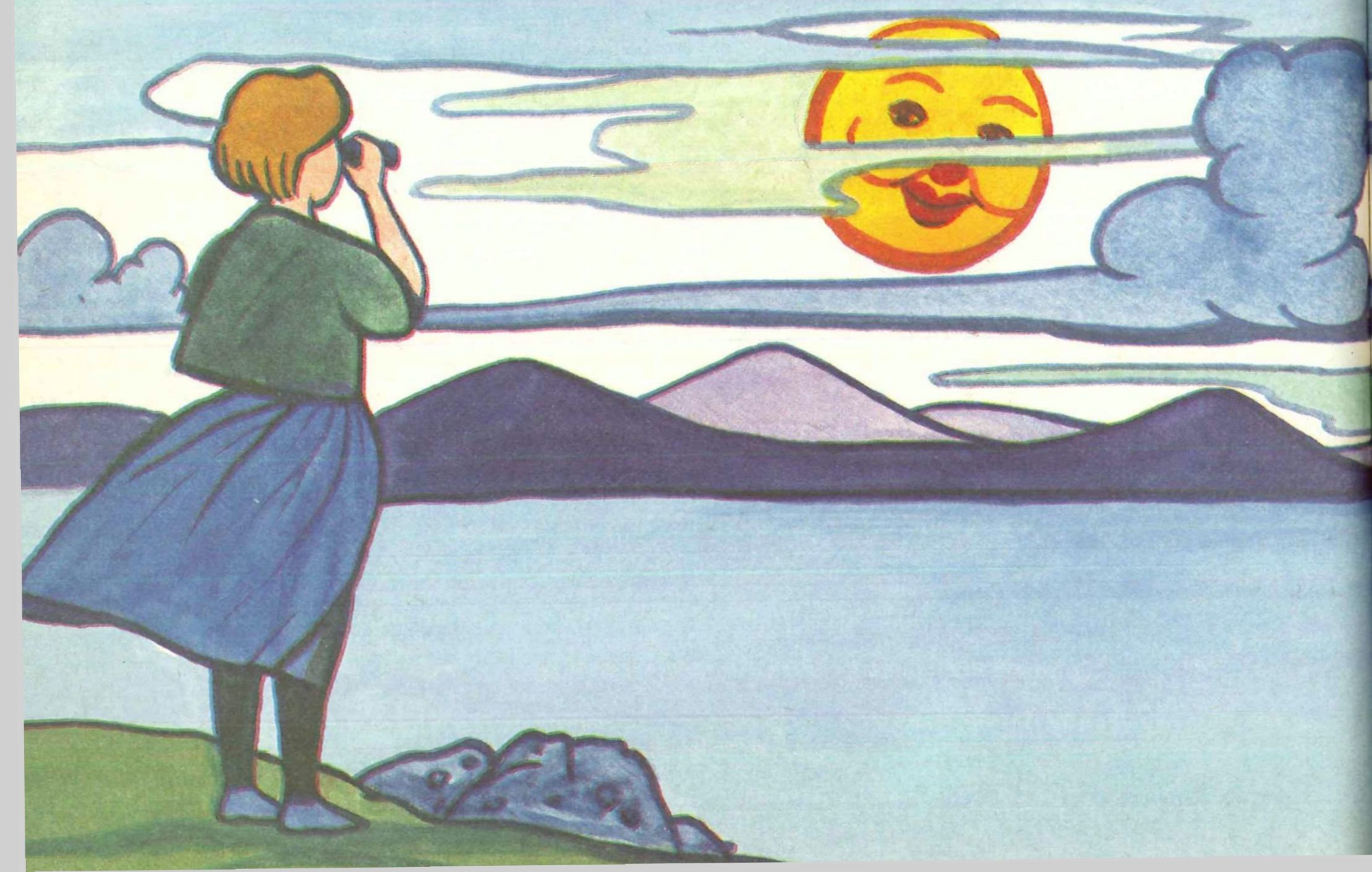
De Rózsika nem tudta, ki az, nem szólt neki, hogy „szabad!", s nem is nyitotta ki előtte az ablakot. Félelmében fejére húzta a takarót, és egész éjjel azon morfondírozott, hogy ki a manó lehet az.

— Biztosan valamilyen óriás — gondolta Rózsika. — A tizenegyedik emelet ablakán csakis óriás kopogtathat be. — Mert, ha nem óriás volna, az ajtón zörgetne.

Reggel kíváncsian tárta ki az ablakot, és alighogy megdörzsölte a szemét, máris megpillantotta a várakozót.

A reggel volt az!

— Hej, ha tudtam volna, hogy a reggel kopogtat — kacagott Rózsika a Napra —, akkor már az este beengedtem volna!

Radomir Subotic

Ne bőszítsd fel a tengert

Sose láttam még annyi tengert egy csomóban, mint ott lent (ha az egyáltalán lent van?) Délkelet-Ázsiában. Mert ott ringott előttem: az Andaman-tenger, a Délkínai-tenger, a Jáva-, a Floresko-, a Celebesz- és a Timor-tenger... Körös-körül mindenütt csak tenger, tenger.

Az egyiken hallottam egy mesét az ibana törzsről, amely hajókon él, és ott vitorlázik a Kalimanta sziget körül. Hallottam egy mesét, s a legszebb részét máris tovább mondom.

A mese szerint az ibana törzsből származó gyereknek a születése utáni ötödik napon adnak nevet. Ezen a napon olyan messzire viszi az apa a gyereket a Kalimanta sziget partjaitól, hogy szárazföldet sehol se látni. Ekkor az anya övig vízbe mártja a gyereket, az apa meg így szól:

— Nézd, ez a tenger! A tenger a te otthonod. Barátkozz meg vele, szeresd, és ne bőszítsd fel soha!

Aztán a tengerhez fordul az apa, és azt mondja:

— Ez az én fiam. Halljad a nevét, és jegyezd meg. Fogadd el az ajándékomat, ne fordulj el tőle, légy a barátja!

Így szereti meg az ember a tengert. És így szereti meg a tenger az embert.

Esőhívogató

Forrón perzsel a Nap. Egész India az eget kémleli. De senki sem lát sehol egy parányi felhőt. Mikor hozza már a monszun a várva várt esőt? És meghozza-e, hogy szárba szökjön a rizs, megáradjanak a folyók, felnőjenek a gyerekek.

Ezért ott, ahol rizsföldek szegélyezik a falut, esőhívogató dalt énekelnek az emberek.

— Himalája, küldd felénk üdvözletedet! Felhők, száguldjatok végig az égbolton! Olvadj meg hó! Ess eső, zúdítsd a szomjas földre patakjaidat! Kössön békét a Nap és a felhő, a Hold és az ég, a milliárd csillag és a kiszáradt folyó. Mert tikkadt a föld, szomjas az ember. Víz kell az élethez. Ess, eső, ess!

Így zengték a messzi Indiában. És velük daloltam én is a dalt. Aztán fölkerekedtem, utaztam tovább. Ők meg ott maradtak, lesni az esőt. Fölszállt a repülőgépünk. Szárnyívén harmatcseppek gyöngyöztek. Az első szétporladt esőcseppek.

Szűcs Imre fordításai

A magyar szabadság őrvárosában 1944—1979—1984

Debrecen az idegennek, ha ismeri egyáltalán, csak egy magyar város. Az 1944 októberében életre-halálra küzdő ellenséges csapatoknak és hadvezéreiknek hadászati célpont: út- és vasúti csomópont, leküzdendő akadály. A sors azonban nagyobb szerepet szánt Debrecennek hazánk történelmében. Kossuth Lajos 1849-ben a magyar szabadság őrvárosának nevezte. És Debrecen 1944-ben ismét a nemzeti összefogás, az újjászületés, a remény színhelye lett.

Kelet felől Gorskov altábornagy kozák egységei támadták a németeket, délről Kravcsenkó vezérezredes harckocsi-hadserege, nyugatról és északról a Plijev-csoport kozákjai. A román és szovjet egységek egy része a repülőtéren és a vasútállomáson keresztül tört előre. A repülőtér tönkrement, s a pusztító légitámadásnak húsz debreceni polgár is áldozatul esett. A pályaudvar és környéke romokban hevert. A sínek a rengeteg bombatalálattól elgörbültek, a kiégett, szétroncsolt vasúti kocsik egymás hegyén-hátán feküdtek.

A németek még a szovjet csapatok érkezése előtt megkezdték az üzemek és közművek rendszeres pusztítását. Robbantásokkal rombolták a vagongyárat, s az egyik legnagyobb vidéki gőzmalmot az István-malmot. Terményraktárát is tönkretették. Égett a búza, a liszt. A malom hetek múlva is parázslott, füstölgött. A megszálló németek parancsnoka elrendelte a város kiürítését. A debreceniek nem mentek messze városuktól. A környék szőlőibe húzódtak a légitámadások elől. Ez a mondás járta: „Urak, papok, szaladjatok, ti szegények, maradjatok!" Azt is mondogatták, hogy a szovjetek híres hadvezére, Zsukov tábornok nem más, mint Zsuga Imre, a hajdúnánási direktórium elmenekült tagja. Biztató hír, ha nem is volt igaz. Legalább enyhült a félelem.

A híres Arany Bika szálló 1944-ben ismét történelmi szerepet kapott. Az Ideiglenes Nemzetgyűlés tagjainak adott szállást. A képviselők egy részének csak az asztalok tetején jutott hely, sokan egyszerű, hétköznapi ruhában érkeztek, de készen arra, hogy a felszabadult országrész lakóinak nevében a jövőről tanácskozzanak. Innét vonultak a református kollégium épületébe, a nemzetgyűlés színhelyére. A debreceni kollégium több mint 400 éves könyvtára sértetlen maradt. Értékeit a bombázások elől elrejtették. A nemzetgyűlést a kollégiumban, ugyanabban a teremben tartották meg, ahol 1849. április 14-én megfosztották trónjuktól a Habsburgokat, és Kossuth Lajost kormányzó-elnökké választották. A gyűlés kiáltványt intézett a magyar néphez: „Az Ideiglenes Nemzetgyűlés azért ült össze, hogy megjelölje a kivezető utat a hazára szakadt szerencsétlenségből... Sorsunk nehéz! De hittel hisszük: lesz magyar újjászületés!"

Lett. A Nagytemplom előtt Kossuth Lajos bronzszobra mellett szovjet hősi emlékmű áll. A háború, a fasizmus túlélői, a város újjáépítői minden esztendőben megemlékeznek a felszabadítókról. E szép szokást gyermekeik, unokáik is megőrizték. A megemlékezések közt egyik legszebb a 35. évforduló ünnepi eseménysorozata volt. Dr. Veres Sándorné tanárnő, a gyerekek körében Irénke néni, így idézte fel az akkori megemlékezést:

„A 4404-es Bartók Béla Úttörőcsapat vezetője voltam. Csapatunk fogadta a szabadság lángját, amely egy fáklyán lobogott, s arra haladt amerre 1944-ben a felszabadítók. Történelmi ismeretekből vetélkedővel, kiállítással, műsorral készültünk az ünnepre, aztán díszbe öltöztünk és vártuk a lánghozókat. Szombat este volt. Sokára pillantottuk meg a fényt. A nehéz esőfelhőket terelő szél a közeledő lánggal is birokra kelt. A vörös, narancs és sárga tűz különös táncot járt a koromsötétben, de nem hunyt ki. A lánghozók fáklyájáról a magunkét is meggyújtottuk. Az ünnepi percek után hosszú, baráti beszélgetés kezdődött. Tán vége se szakadt volna, de másnap korán keltünk. Mi vittük a lángot tovább Egyekre. Egyek: ki-

Október első harmadában a felszabadító szovjet csapatok a Körösök mentén vívták csatáikat a megszálló német és a háborúba kényszerített magyar hadsereggel. Körösladány, Gyoma, Szarvas oly gyorsan felszabadult, hogy a világhírű szarvasi arborétum egyetlen fája sem veszett oda. A Plijev-csoport és Kravcsenko vezérezredes hadserege azt a feladatot kapta, hogy folytassa útját Debrecen felé. A Debreceni páncéloscsata néven megismert események október 12-től 20-ig tartottak. Berettyóújfalu október 17-re lett szabad. A szovjet csapatok egy része a sárándi útelágazásig jutott 18-ra virradó éjjel. Másik része Püspökladányból érkezett Hajdúszoboszlóra. Malinovszkij marsall parancsa szerint október 21-én estére a csapatoknak már Nyíregyházát is be kellett volna venniük, de a németek minden helységben ellenálltak. Nyíregyháza csak október 31-re szabadult fel végleg.

csiny falu a Hortobágyon, amelyre azon a vasárnapon hajnal óta ömlött az eső. A falu határán minket váró gyerekekre is. Nem számít, mondták, hiszen 44 októberében ugyanilyen vendégmarasztaló idő fogadta a faluban a szovjet hadsereg katonáit. Legalább élethű a dolog…"

A vendégsereg a tanács dísztermében száradt meg, az emlékező, régi eseményeket idéző műsor közben. A Bartók csapat lángjától az egyekiek díszesre faragott fáklyája is meggyulladt.

A következő napon a Bartók Béla Úttörőcsapat emlékfát ültetett. A hársfacsemetét a kertészeti vállalat ajándékozta a gyerekeknek. A fa alá táblát állítottak, amely hirdette: őrizzük a lángot. A kicsiny hársat körül is kerítették, s az így keletkezett nagy kerek tányért a kisdobosok azóta minden tavasszal árvácskával ültetik tele. Öt esztendeje már! Tán nem is tudja mindegyikük, hogy az árvácskák alatt, a hársfa gyökér-ölében furcsa tartály pihen. Olyanforma, mint egy termosz. Teteje lecsavarható. Nehéz öntöttvasból esztergálta egy régi kisdobos édesapja. Aztán szép pirosra festette, ne fogja a rozsda. Üzenet várakozik benne.

Vajon mit üzent az 1979-es úttörőcsapat az 1984-es utódoknak? Miféle titkokat rejt a különös, nehéz vasköpönyeg? Az üzenet elrejtői nem adnak választ. Akiknek meg szól, még nem tudhatják. Titok is marad október 19-ig, Debrecen felszabadulásának 40. évfordulójáig. Akkor és csakis az egész úttörőcsapat jelenlétében áshatják elő. Így szól a parancs. És, ugye, a parancs az parancs. Békeidőben is.

Józsa Teréz

Váci Mihály

NYÍRSÉG

Barna csíkos tigrisként
akácok közt sompolyog,
forgószél farkát csóválva,
az ugrásra kész homok.

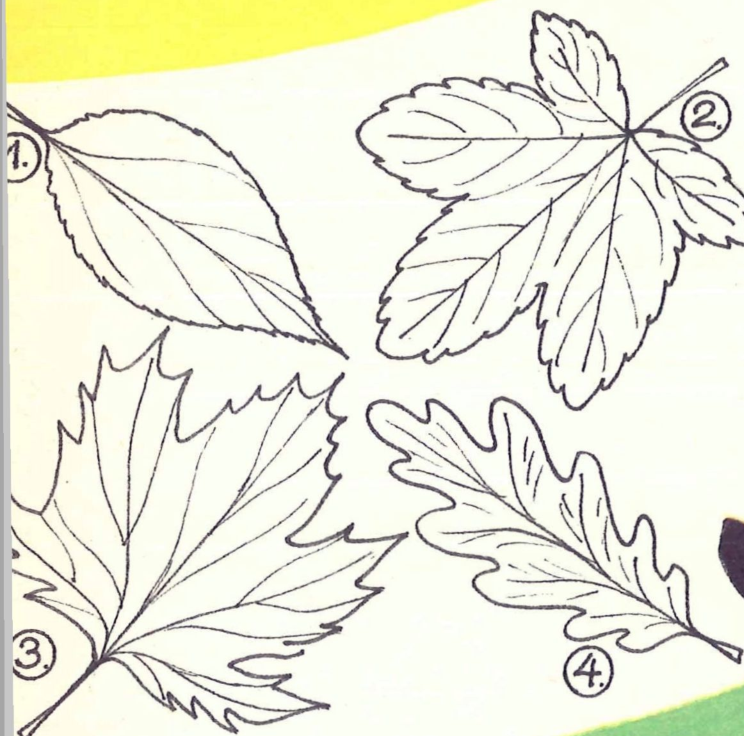
Utak sűrűn font korbácsa
suhint: — a homok nyüszít;
sunyi dombokként dorombol,
érrel nyalja talpait.

Négy gerlepár szárnyán lebeg
a határ. Az égen át
vadlibák hálója húzza
elvágyódók sóhaját.

Az ég figyel, mintha lentről
szólítaná valaki.
Semmi! — csak az én szívemtől
zengnek e táj halmai.

Szervusztok, gyerekek!

A Csodálatos Titkok Országában hétmérföldes csizmában e g y mérföldet megtettünk már. Hat viszont hátravan még. De tudjátok-e, hogy a mérföld hány méter? Na, ez attól függ, milyen mérföldről van szó. Mert van tengeri mérföld — 1852 méter — és van szárazföldi mérföld, amelynek a hosszúsága a különböző országokban változó. Általában az angol mérföldet használják, amely 1609 méter. Hát ennyit megtettünk. Indulás tovább.

Vajon ezek milyen fák levelei?

Vajon miért hullanak le ősszel a levelek? Nem azért, mert szomorúak, hanem a fák téli álomra készülnek. A kemény fagyban nedvkészletük jéggé dermedne és szétfeszítené a fákat. Télen a fák élettevékenysége szünetel: nem nőnek, nem virágoznak és nem hoznak gyümölcsöket. Van a Földnek néhány pontja — és nem a mesében, hanem a valóságban is, — ahol nincsen tél. Itt nem alszanak télen a fák, csak lehullatják leveleiket, de már jelentkeznek az új rügyek is. Az örökzöldek folyamatosan cserélik leveleiket, ezért van valóságos szőnyeg a tűlevelű erdőkben. A szétfagyástól a terpentines, gyantás nedv védi a fenyőket. Ám, néha ez sem segít. A szibériai tajgában a nagy 40—50 fokos hidegben ágyúdörrenésszerűen meghasad egy-egy hatalmas, öreg fenyő...

Gyárfás Endre

Kirándulás

Zsák, zsák, hátizsák,
kirándul a kis család.
Nem jövünk meg, csak estére.
Vigyünk elemózsiát!

Hegyen át, völgyön át
mendegél a kis család.
Egyszer Palkó, másszor Panni
hátán van a hátizsák.

Zsák, zsák, hátizsák,
elámul a cserfaág:
nem keréken, hanem *lábon*
vándorol a kis család!

Ősfenyők, zsenge fák,
friss levegő, napvilág...
Délutánra üres már a
zsák, zsák, hátizsák.

Könyvajánlatunk:

Zoltán Péter: Kérdezz, felelek mindenre!
Jávorka—Csapodi: Kis növényhatározó

Tábor István

A topánka

Csepp topánka, kopott barna,
nincs fityegő dísz sem rajta.
A talpát is rég elette
a kis lánykám táncos kedve.

Nyelve sincs már, hogy pereljen,
hogy énvélem feleseljen.
Itt is, ott is meg van foldva
a megkopott pisze orra.

Kopott jószág, mégis drága,
a szívembe lesz bezárva.
Hogy a hulló évek sodra
feledéssel be ne fonja.

Fényesítem kék selyemmel,
a ragyogó két szememmel.
Sóhajtással, mosolygással,
fohászkodó imádsággal.

Mosolyog is a topánka,
mint ez a csepp szöszke lányka.
És most én is elfeledem,
hogy mostoha a sors velem.

Mosolygok hát s velem örül
minden élő környeskörül.
Így kap lelket egy kis topán
az elhulló évek során.

Bars Sári

Gyuri, a pisztráng

A Bükk-hegységben, a Garadna-patak táján terül el a hazai pisztrángparadicsom. A patak vizét lépcsőzetesen épült medencékbe vezették; az egyikben a kishalak kelnek ki az ikrákból, a másikban a már háromhetes süvölvények tanyáznak. Aztán átkerülnek egy további medencébe; mikor hathetesek, megint egy másikba... Összesen hat medencében élnek, növekednek a különböző korosztályú pisztráng-nemzedékek — tudósok által kimunkált tenyésztési terv szerint. Több medencére már nincs is szükség. A pisztráng kicsi hal; nem nő meg akkorára, mint egy ponty, vagy busa... Izre a tízdekás pisztráng a legfinomabb, — vallják a ínyencek.

Ha ezt a súlyt eléri a pisztráng, kifogják a felnevelő medencéből. Aztán már csupán az a dolga, hogy elegáns éttermekben a külföldi turisták tárcájából elővarázsolja az országnak a nemes valutát... Jöttek is ám a turisták évről évre, pisztrángot látni. Nemcsak tálon, étteremben, sülve-főve — hanem elevenen, a Garadna-pataki pisztrángparadicsomban. Ide mindig sok külföldi vendég látogatott csudát látni; hogy a havasok világában, sebesvízű, magashegyi patakokban honos pisztráng meg tudott szokni a szelíd éghajlatú magyar tájon. Láttak is csodálatos példányokat; olyant is, amelyik ért a magyar szóból, tudja a nevét, és hívásra elébük jön...

A pisztrángtenyészet élén neves tudós állt; halbiológus professzor, finom, ősz ember. A munkatársak az ő irányításával végezték dolgukat. Ám aki bevetődött a telepre, szemre nemigen tudta megállapítani, hogy a halak körül szolgálatot teljesítő személyzetnek melyik tagja a vezető.

A legutóbbi nyugati csoport csak azt látta, hogy egy szürkülő hajú, zekés, gumicsizmás férfi odalép a legnagyobb medence-tóhoz, és elkiáltja magát:

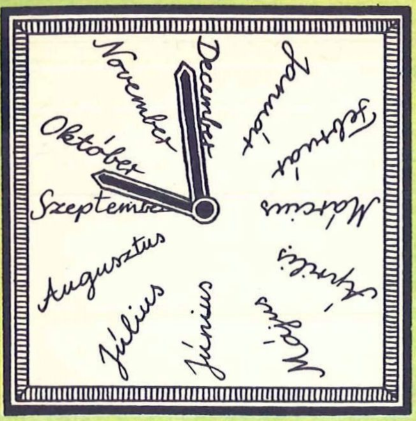
— Gyuri! Gyere, Gyurikám!

Mire felgyűrűzik a víz, s elöl egy jókora pisztráng úszik, tekintetét az őt megszólító emberre szegezve, a medence széle felé.

A külföldiek csak ámuldoztak; mitől ilyen okos ez a hal. Csak mi, hazaiak tudtuk ezt. A gumicsizmás professzor kezében etetővödör lógott. Ilyen ismerős edényből kapták etetéskor a tó lakói a finom haltápot — afelé igyekezett oly buzgón Gyuri, a pisztráng.

DALLOS JENŐ: Jenci ismét lepkét fog...

Dobra verjük

Hazai tájakon. Ez egy új játék címe. Pontosabban: hazai tájakon, vándorkönyvvel a tarisznyámban. Kicsit hosszú a cím, de jó sokáig lehet az így titulált játékot játszani. És közben nem unatkozik az ember. Aki jelentkezik, az a régebbi Tájak—Korok—Múzeumok című igen népszerű mozgalom folytatója. Csak most nem pecséteket, hanem vándorkönyvében tényleges ismereteiről tanúskodó dokumentumokat gyűjt. Jó utat, sok érdekes felfedezést kívánunk — a hazai tájakon.

A csillagot is lehozták. Nem, nem az égről, ahogy azt olykor könnyelmű szülők ígérik gyerekeiknek, vagy könnyelmű gyerekek kérik szüleiktől. Diósgyőrben, a Téglagyár utcai iskola úttörőcsapatának vörös selyemzászlajára került a csillag. Abba az iskolába, amely 1902 óta áll a Vasgyárban, s amelyben 1914-ben vezették be a nyolcosztályos képzést. Először az országban, sőt Közép-Európában! Az iskola úttörőcsapata a vörös selyemzászlót 1963-ban kapta meg a KISZ Központi Bizottságától. A zászló szalagja volt az újabb kitüntetés 1975-ben. A legutóbbi mozgalmi évben pedig a csapat a legmagasabb kitüntetést, a Vörös Selyemzászló Csillagot is megszerezte. Tulipán József igazgató, amikor megkérdezték, mivel érdemelte ki az iskola úttörőcsapata a kitüntetést, így kezdte mondandóját: nagyon jó gyerekeink vannak. Milyen a jó gyerek? Olyan gyerek, akit szeretnek, akivel törődnek. Az ilyen gyerekekből egy egész csapat szinte csodákra képes. Lám, most is lehozták a csillagot...

Akik tanultak a nyáron. Tévedés ne essék, nem olyanokról lesz szó, akiknek pótvizsgázniuk kellett. A Békés megyei őrsvezetőkre és rajtitkárokra gondoltunk, akiket a mezőberényi József Attila úttörőházban, egy hétig tartó tanfolyamon képeztek ki. Vagyis megtanították arra, mi minden kell ahhoz, hogy egy-egy őrsi vagy éppen rajfoglalkozás érdekes, tanulságos és kellemes időtöltés legyen. Kedves békési kisdobosok és úttörők! Ezúton értesítünk benneteket, hogy az őrsvezetőknek és rajtitkároknak ti is segíthettek. Hátha mégsem tudtak meg mindent Mezőberényben, mivel ott nem tudták, hogy éppen a ti őrsötök, ti rajotok lesz az, amelyet úgymond vezetni kell.

Tábor-iskola. Avagy iskola-tábor nyitotta meg kapuit még a nyáron Kisrákos községben. A télen-nyáron lakható épületet egy kiszolgált iskola átalakításával, alapos felújításával teremtették meg Vas megyében. Igaz, sokat fáradoztak a helybeliek és a környék gyerekei-felnőttjei, de megérte: 250 gyerek üdült benne a tanév kezdetéig.

Madárhatározó. Szeptemberi számunkban kezdtük a nálunk telelő madarak ismertetését. Először ismerkedjetek meg velük e rajzokról. Az ősz folyamán, amikor a természet titkainak felfedezésére indultok a „Vár a természet" játék során már hasznosíthatjátok ismereteiteket e madarakról. A mellékletből ez alkalommal nem kell a rajzokat kivágnotok. Őrizzétek meg a két „tablót", tanulmányozzátok, rendezzetek kis vetélkedőt arról, ki tud felsorolni közülük több madarat, felismeri-e tollazatáról stb.

Madár János

Este

Alszik
a gyerek.
Játszótér,
kisvasút
végtelen
kanyargása.
Szemhéja
mögé bújt
a tündöklő
ég is,
hogy
álmában
kitalálja.

Őrsünk sportversenyt rendezett. Mindenki résztvett. Először a versenyek zajlottak le. Jani lett a győztes.

A -as bajnokságot Ica nyerte!

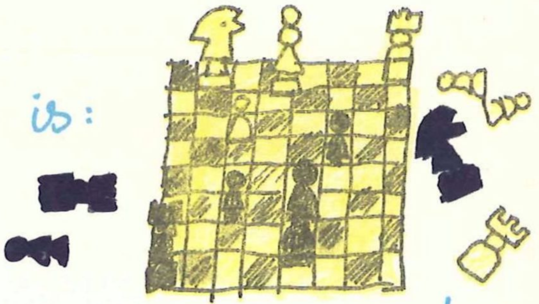

A - ban a lányok jobbak, meg kell mondani

-lökésben persze mi fiúk - izom -k- villogtunk!

Volt -i sport is:

Sanyi azt akarta, hogy - evésben is rendezzünk bajnoks -ot. Leszavaztuk, mert ez nem sport (Bár erősít, — ...főleg itt). A versenyek végén ünnepélyesen kihirdettük az eredményt.

8. Én az elökelő helyen végeztem.

Írta Gyárfás Endre, rajzolta Koltai Éva

Sényi Lajos
linóleummetszete, Gencsapáti, Általános Iskola 9721

Postafiók 100

Ha osztályoznám a leveleket, akkor nem csupán a tartalmára kapna csillagos ötöst **Krásovics László** kisdobos (Keszthely, Fodor I. u. 24. 8360), hanem a külsejére is! Ha valaki látott már tanítók szívét melengető, gyöngybetűkkel írott levelet, annak szívesen eldicsekszem az övével! Annál is inkább, mert sok felnőtt azt tartja, hogy a fiúk nem írnak szépen, és hogy rendetlenek. Ez pedig nincs így, — igaz-e Lacik, Palik, Jánosok? No, de lássuk mi is van abban a levélben? *„Másoknak is ajánljuk — címmel írom meg egyik szombat délutáni hasznos, szép és vidám programunkat. Izgatottan figyeltük egész héten az időt, vajon esik-e? Tulajdonképp mindegy volt, mert elhatároztuk, hogy kirándulunk. Igaz, fújt a szél és szemerkélt az eső, de délután szülőkkel, tanítókkal, kistestvérekkel együtt buszon indultunk Bazsiba. Rajunk névadója, Simon István költő sírjára vittünk virágot. Megtekintettük a szülőházát is. Aztán virágot szedtünk a szép zalaszántói Malomvölgyben. Tavasszal ez a rész fehérlik a hóvirágtól. Cuppogtunk a sárban, de megérte: rét és patak fogadott minket. Virágot szedtünk, nemcsak szüleinknek, hanem a patronáló szocialista brigád tagjainak is. A cipők kezdtek átázni, s aki vékonyabban öltözött — nem két, hanem egy pulcsiba csupán! —, azok már vacogtak a hidegre fordult időben. A zalaszántói vendéglőhöz szállított benünket a buszunk. Itt szendviccsel, üdítővel és finom sütivel vártak minket. Egész hazáig daltól zengett a buszunk. Az otthoni forró tea és fürdő után másnap megint találkozott a raj. Örömmel emlékeztünk a sikerült kirándulásra, melyhez hasonlót mindenkinek — magunknak is újra — kívánok!"*

Kiváló az ö t l e t, — de mit tesz az ember fia, ha netán zord az idő vagy egyéb akadály miatt nem kirándulhat? Unatkoznia akkor sem kell. Hiszen olvasni mindig lehet!

Bognár Beáta kisdobos (Tatabánya II., Vadász út 60 4/3 2800) ad ehhez jótanácsokat!

„Nagyon szeretek könyvtárba járni. A tatabányai József Attila könyvtár „törzsolvasója" vagyok. Ha valaki nem ismeri a könyvtári tagság szabályait, annak szívesen leírom most. Először is be kell iratkozni. A beiratkozási díj egy forint. Adnak egy lapocskát, melyet anyukádnak vagy apukádnak kell kitöltenie. Érthető, ők felnőttek, mi gyerekek vagyunk, és a könyvek pénzbe kerülnek. Nagy baj, ha elhagyod, mert azt a szüleidnek kell megtéríteniük. Nos, a lapocskára az aláíró szülő adata kerül, nem pedig a tiéd! Ha visszahoztad kitöltve a lapot, a könyvtáros néninek vagy bácsinak kell odaadnod. Akkor fizeted be a tagsági díjadat, azt a nagyon sok egy forintot. Cserébe minden könyv a tiéd! Egyszerre hat könyvet kölcsönözhetsz. Külön élvezet az, amíg azt megkeresi az ember. Persze, szívesen segítenek a könyvtárosok, ajánlanak érdekes olvasmányokat, érdeklődési körünket szélesítik, újdonságokra hívják fel a figyelmünket. A kiválasztott könyvekből kivesznek egy nyomtatványt, és lerakják, miután beírták, hogy kölcsönözted azt. Így látható, hogy melyik könyv népszerű. A saját olvasójegyedbe is bevezetik, hogy mikor, hány könyvet kértél, és azt a dátumot, amikorra azt vissza kell hoznod. Fontos a pontosság, hiszen mások is vannak a világon, és sokan akarják elolvasni a könyveket. Azt mondják a felnőttek, hogy a mai gyerekek nem szeretnek olvasni. Tessék megkérdezni a tatabányai könyvtárosokat! Azt hiszem, más a véleményük erről!"

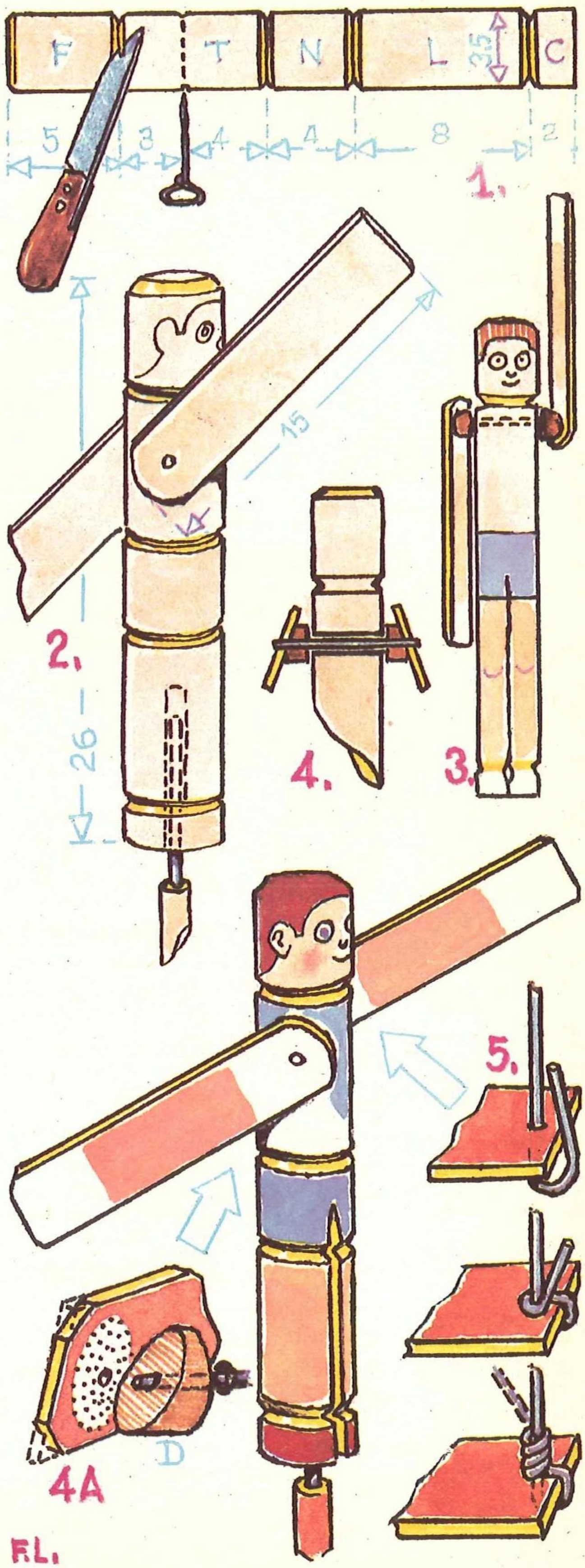
Igazán örültem Bea beszámolójának. S annak még inkább örülnék, ha lelkes levele nyomán országszerte gyarapodnék a könyvtárba járó, rendszeresen olvasó kisdobosok száma! Mert érdekes a rádió hangja és a televízió — kivált, ha színes — képe. De a jó és izgalmas könyveket —, bármennyire élményszerű a technika e két vívmánya — mégsem pótolhatják!

Ö — mint ÖTLETes leveleiteket továbbra is várjuk. Egy valamire azonban fel kell hívnom a figyelmeteket: lapunk h á r o m hónappal előre készül, tehát az októberit júliusban, novemberit augusztusban, és így tovább állítottuk össze. Ha tehát októberben küldesz izgalmas-érdekes beszámolót mondjuk Fürkész Balázs nyomában tett őszi kirándulásotokról, azt csak januári számunkban tudjuk közölni!

Ferkai Loránt: Közlekedésirányító bábu

Vidám látvány az ablakpárkányra vagy a kertben hosszú karó tetejére leszúrt karlengető szélforgó, amint — kellő szél esetén — ide-oda forgolódik, karjait emelgeti, mint egy igazi forgalmi rendőr.

Nagysága bármekkora lehet, mégis adunk néhány méretet, tartsd be ezeket. Szerezz egy 3,5 cm vastag és 26 cm hosszú hengeres rudat, például lehántolt száraz ágdarabot. Friss ne legyen, de korhadt se. Mérd fel erre az 1. ábrán látható méreteket, amelyek „rendeltetését" betűkkel jeleztük. Így az „F" lesz a fej, a „T" a törzs, az „N" a nadrág vagy ha akarod szoknya, az „L" a láb és a „C" a cipő. A jelölt helyeken késsel faragj egy-egy elválasztó árkocskát, rovátkát, kivéve a törzs közepe táján lévő pontot, mert ott — a karok felszerelése miatt — egy lyukat kell fúrnod. Ugyancsak lyukat kell fúrnod az alsó végén is, hosszában, felfelé, mert a figura egy vastag szegen, erős dróton fog forgolódni. A 2. ábrán látod, hogy a két kar 15—15 cm hosszú. Megfelel e célra egy 30 cm-es kettébe vágott lapos favonalzó vagy más vékony, 3-4 cm széles lécecske vagy műanyag lap. A karokat úgy szereld fel a törzsön fúrt lyukon átdugott dróttengelyre, hogy az egyik kar előre, a másik hátra mutasson. Így tulajdonképpen egy légcsavar két szárnyát alakítottad ki. A légcsavar csak akkor működik, ha szárnyai a tengelyhez képest ferdén állnak. A 3. ábrán szemből nézve rajzoltuk le a figurát, így jól látszik a kar-lapok ferde állása. Ezt kétféleképpen is elérheted. Vagy úgy (4.), hogy a kar váll felőli végére egy ferdén elvágott parafa dugó darabot ragasztasz — amit a „4 A" ábrán is jól láthatsz —, majd a dugót és falapot átfúrod, s a tengelyt beragasztod, természetesen előbb átdugva a törzsön; vagy úgy, ahogy az 5. ábra mutatja három részletben. Vagyis a kb. 2 mm vastag drótdarabot átdugod a karlap végénél fúrt lyukacskán, meggörbíted, s a végét vagy négyszer körbecsavarod. Utána a felesleges részt lecsíped, majd a kar ferdeségét laposfogóval hajlítással állítod be. A kész figurát olajfestékkel fesd be (vagy vízfestékkel), de utána okvetlenül vond be színtelen lakkal, hiszen a szabadban fog állni.

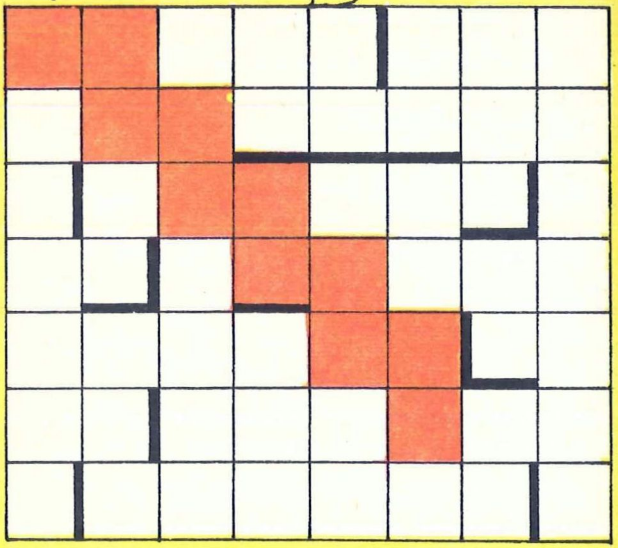

2 Októberi fejtörő

Keresztrejtvény

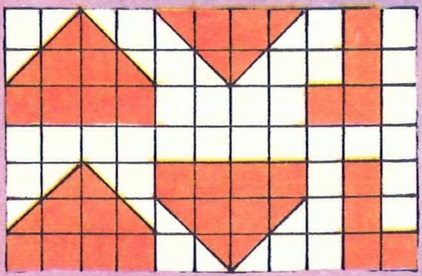
Keresztrejtvényünkben megadjuk a megfejtéseket. Helyezzétek be a szavakat az ábrába, majd olvassátok össze a színes négyszögekbe kerülő betűket. Ezt a szót kell a keresztrejtvényből beküldeni.

8 betűs: türelmes
7 betűs: startol, asztali, üresíti
6 betűs: tankol, pikkel, metélt, selejt, tribün
5 betűs: Lenke, szüle, élünk
4 betűs: zümm
3 betűs: cet, bak, rop, Ica
2 betűs: Óa, te, im, jó, oo, ol, el, le, rm

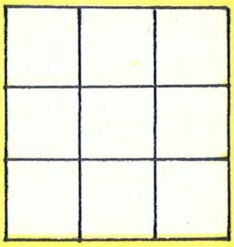

Összerakó

Rajzoljátok meg ezeket a darabokat, vágjátok ki, és rakjatok össze belőlük egy négyzetet.

Bűvös négyzet

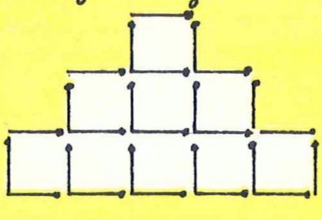
Helyezzétek el a 2-től 18-ig terjedő páros számokat a négyzetbe úgy, hogy minden sornak, oszlopnak és átlónak az összege azonos legyen.

Szőlő

A szőlőszemekre egy közmondást írtunk. Melyik az?

Gyufa-rejtvény

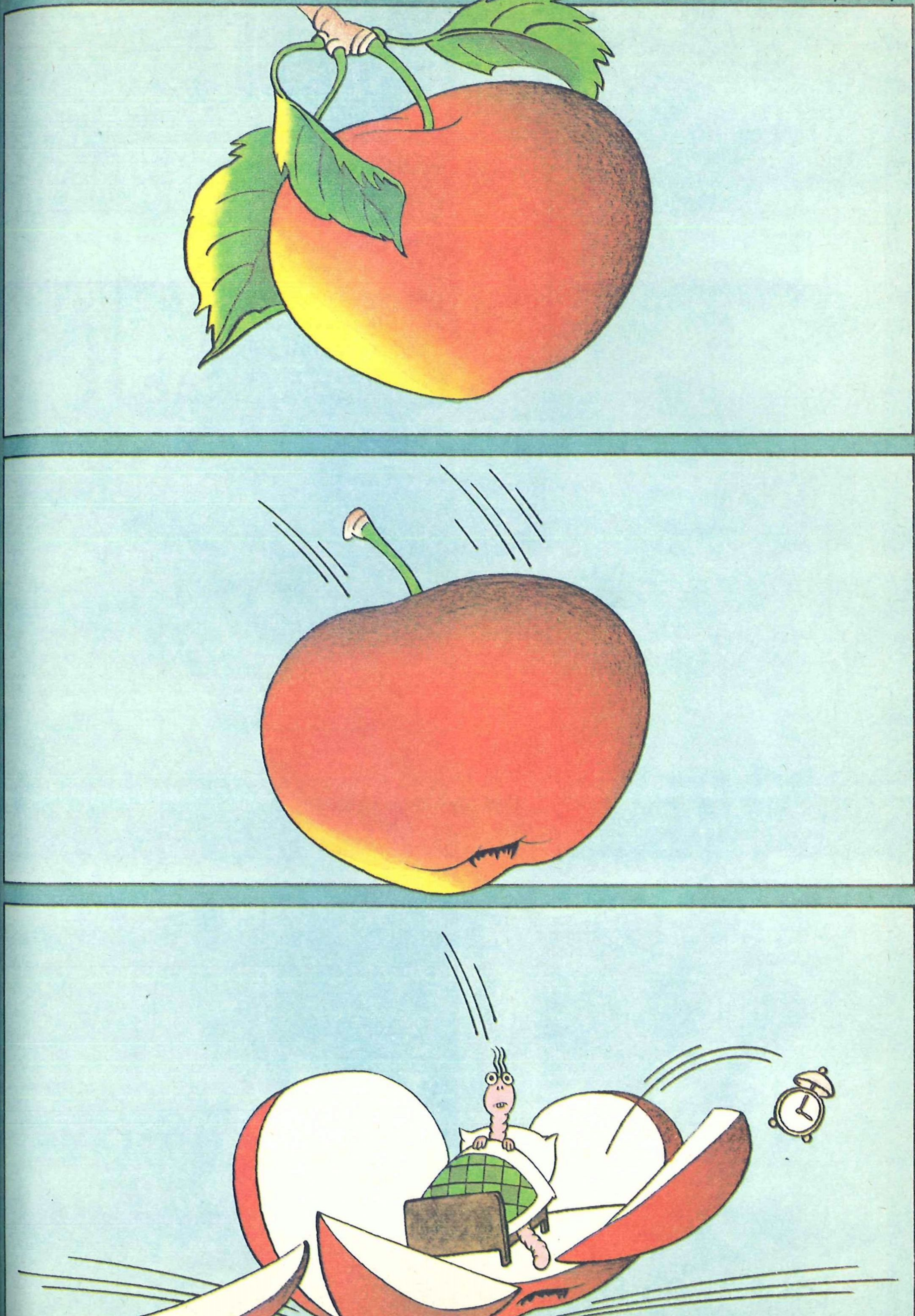
Rakjátok ki gyufából a 9 négyzetet.
Vegyetek el 2 gyufát úgy, hogy 7 négyzet maradjon
Vegyetek el 3 gyufát úgy, hogy 7 négyzet maradjon
Vegyetek el 4 gyufát úgy, hogy 7 négyzet maradjon
Vegyetek el 5 gyufát úgy, hogy 7 négyzet maradjon
Vegyetek el 6 gyufát úgy, hogy 7 négyzet maradjon

Szeptemberi számunkban közöltük, hogy rejtvénypályázatunk eddigi rendszere megváltozott. Ezentúl a megfejtéseket mindig az adott hó 26-ig adjátok postára, azaz most október 26-ig. A borítékra írjátok rá: Rejtvény.

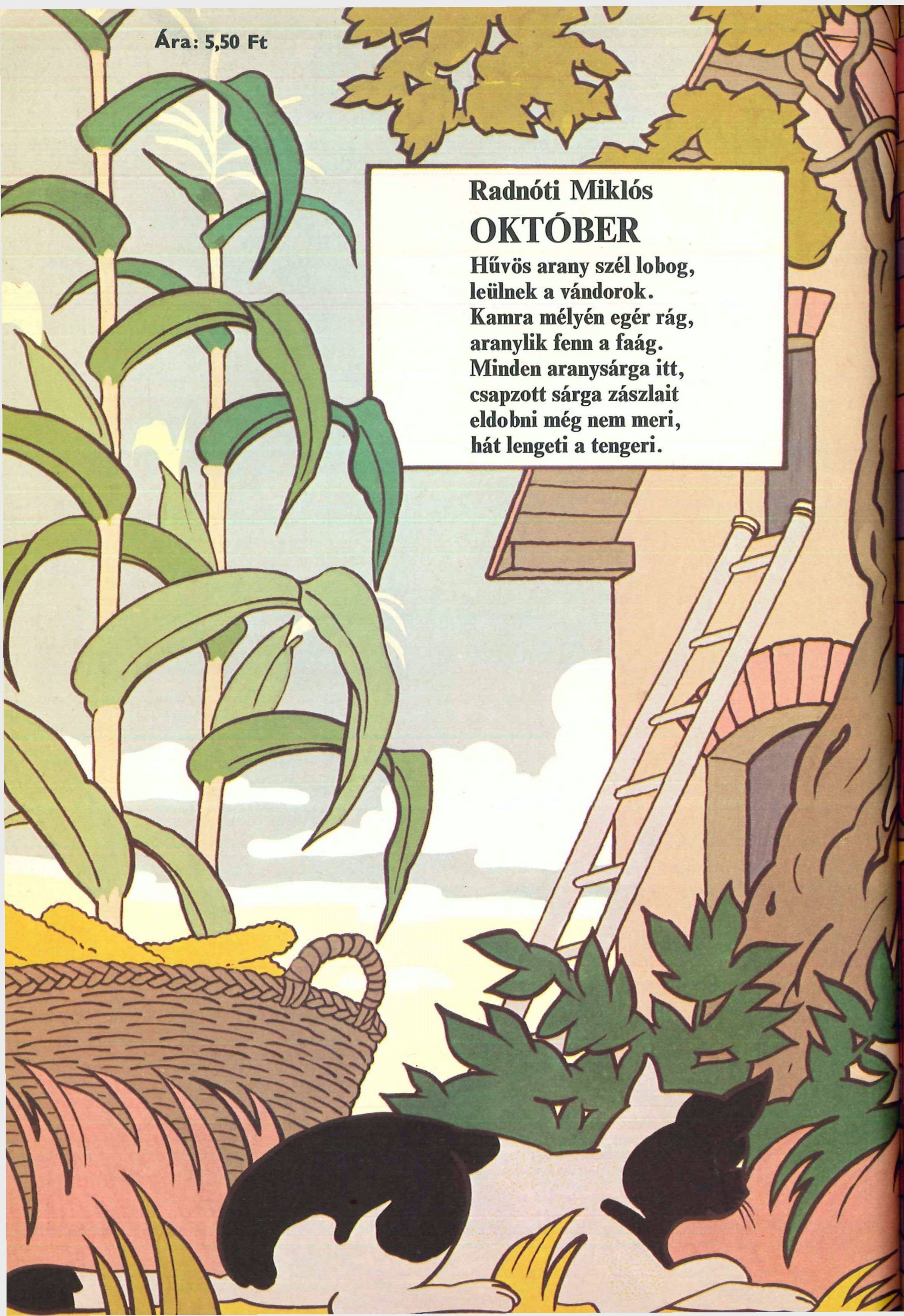
kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetségének gyermeklapja XXXIII. évf. 8. sz.
Szerkesztő: Kelemen Sándor
Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, Budapest, Postafiók 100. 1502 Telefon: 660-162
Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat. Felelős kiadó: dr. Petrus György
Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay utca 16. 1374 Telefon: 116-660. Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél a Posta hírlapüzleteiben
és a Posta Központi Hírlapirodánál (KHI) Budapest V., József nádor tér 1., 1900 közvetlenül
vagy postautalványon, valamint átutalással, a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámlára.
Megjelenik évenként tíz alkalommal.
Előfizetési díj 1 évre 55,— Ft, I. félévre 33,— Ft, II. félévre 22,— negyedéves előfizetés nincs.
Készült a Kossuth Nyomdában. 84.0812. Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
INDEX: 25.442
HU ISSN 0450-3287
Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
A címoldal **Békés Rozi,** a hátsó címoldal **Vida Győző** munkája

Vida Győző rajza

Ára: 5,50 Ft

Radnóti Miklós

OKTÓBER

Hűvös arany szél lobog,
leülnek a vándorok.
Kamra mélyén egér rág,
aranylik fenn a faág.
Minden aranysárga itt,
csapzott sárga zászlait
eldobni még nem meri,
hát lengeti a tengeri.